

Werkpleklerin in de gemoderniseerde derde graad A- en D/A-finaliteit: op weg naar een schooleigen visie

1 Situering

Samen met de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs verdwijnt geleidelijk de stageverplichting voor studierichtingen in de A- en D/A-finaliteit. Het wordt aan de onderwijsverstrekker overgelaten hoe onderwijsdoelen worden gerealiseerd. In de leerplannen zal er dus geen verplichting tot stage worden opgenomen, tenzij dit wordt gevraagd door regelgeving buiten onderwijs (bv. social profit). Hoewel het niet langer verplicht is om een stage te organiseren voor de leerlingen, wordt er vanuit de specifieke leerplannen wel verwacht dat scholen een vorm van werkpleklerin organiseren in elke studierichting van de A- en D/A-finaliteit. Verschillende vormen van contact met de arbeidssituatie bieden een meerwaarde voor de realisatie van leerplandoelen in de A- en D/A-finaliteit en de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Dit reflectiedocument wil scholen ondersteunen in het maken van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inzet van werkpleklerin.

2 Werkpleklerin?

Onder ‘werkpleklerin’ verstaan we een breed continuüm van leeractiviteiten die zijn gericht op het verwerven van algemene of beroepsgerichte competenties, waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het gaat onder meer om:

- observatie-activiteiten;
- gesimuleerde werkomgevingen (bv. virtuele bedrijven, mini- of leeronderneming, didactische restaurant, didactisch kapsalon);
- praktijklessen op verplaatsing;
- externe praktijkopleidingen;
- leerlingenstages.

Duaal leren is de meest uitgesproken vorm van werkpleklerin, maar valt onder een specifieke regelgeving en wordt hier verder niet besproken.¹ De verschillende vormen van werkpleklerin zijn op arbeidsrechtelijk vlak niet onder één noemer te vatten. Voor meer duidelijkheid, verwijzen we naar de [mededeling ‘Leerlingen verrichten arbeid - Een juridische leidraad voor de school’](#).

Zonder een minimumaandeel werkpleklerin te bepalen, is het belangrijk dat het volume voldoende groot is in relatie tot de vooropgestelde doelen.

¹ Voor meer info over duaal leren kan je terecht op [duaal leren \(katholiekonderwijs.vlaanderen\)](http://duaal.leren.katholiekonderwijs.vlaanderen).

3 Waarvoor kan werkplekleren worden ingezet?

Werkplekleren kan o.a. deze doelen dienen:

- de ontwikkeling van een aantal generieke competenties zoals werken in teamverband, kwaliteitsbewust, economisch, veilig en duurzaam handelen. Leerlingen kunnen op de werkplek ook aan maturiteit winnen;
- de verwerving van specifieke beroepscompetenties: leerlingen krijgen de mogelijkheid om specifieke beroepscompetenties die ze op school hebben verworven, in de praktijk toe te passen of te verdiepen, ze werken met (hoogtechnologische) infrastructuur die niet voorhanden is op school ... ;
- de oriëntatie op de praktijk in het kader van (onderwijs)loopbaanbegeleiding: leerlingen ontdekken de mogelijkheden op de arbeidsmarkt wat hen ondersteunt bij de oriëntatie in de verdere (onderwijs)loopbaan;
- de socialisatie van leerlingen in een werkplek. De ervaring met werkplekleren vergemakkelijkt de transitie van leerlingen naar de arbeidsmarkt.

4 Aandachtspunten bij het ontwerp van werkplekleren

Aangezien de stageverplichting wegvalt, heeft de school de ruimte om zelf een beleid over werkplekleren uit te stippelen. Daarbij moeten steeds drie perspectieven worden verzoend: dat van de leerling, de school en de werkplek. De verschillende vormen van werkplekleren stellen andere verwachtingen ten aanzien van leerlingen, scholen en werkplekken. Bij de keuzes die er worden gemaakt, kunnen deze aandachtspunten in overweging worden genomen:

- Te bereiken doelen: verwerven van specifieke beroepscompetenties, oriëntering, socialisatie ...
- Verwachtingen ten aanzien van de leerlingen: beginsituatie, wat hebben zij nodig om te kunnen groeien ...
- Verwachtingen ten aanzien van de werkplek: infrastructuur, mentor, duur ...
- Rol van de leraar: lesgever, coach van het leertraject op de werkplek ...
- Evaluatie: gewicht van de evaluatie van het werkplekleren, rol van de mentor, ...
- Schoolorganisatie: duur, moment in het leertraject, alternerend/blok ...

5 Op weg naar een visie op werkplekleren in je school

Een visie over werkplekleren moet aansluiten bij het wettelijk kader, het pedagogisch project, de schoolorganisatie, de schoolcultuur, de regionale mogelijkheden op de arbeidsmarkt ... Bij het ontwikkelen van een schooleigen visie is het daarnaast ook belangrijk na te gaan welke behoeften er leven en welk draagvlak er is bij leerlingen en leraren.

Om tot een gefundeerde keuze te komen kan je in eerste instantie een analyse van beïnvloedende factoren maken. Die analyse kan gebeuren vanuit verschillende reflectievragen die de keuze en vormgeving van werkplekleren in de school en de verschillende studierichtingen mee kunnen bepalen.

In een tweede fase bepaal je vanuit de huidige situatie de gewenste situatie en ga je na welke stappen er nodig zijn om die visie succesvol te realiseren. Bv. nieuwe vormen van werkplekleren introduceren, de schoolorganisatie aanpassen, taakverdeling en opdrachtverdeling herbekijken ...

6 Analyse beïnvloedende factoren

Lerarenteam: ervaring, draagvlak, rolverdeling...

Hulpvragen

Leer- en leefklimaat op school

- Hoe sta je tegenover werkpleklers in de school? In de verschillende studierichtingen?
- Hoe kan je de arbeidssituatie op de beste manier binnenbrengen in de lessen?

Ervaring

- Welke **ervaring** is er in huis om werkpleklers te organiseren en te begeleiden?
- Wat kan een lerarenstage bijdragen?

Draagvlak

- Is er bij de leraren in de school een draagvlak voor werkpleklers?

Taakverdeling

- Wie neemt welke rol en taken op bij werkpleklers?
- Welke expertise heb je al aan boord?
- Hoe verhoog je de samenwerking tussen de werkplek en leraren?

Identiteit van de school:
pedagogische visie,
studieaanbod, organisatie

Hulpvragen

- Welke **waarden** in het opvoedingsproject inspireren je?
- Welke **doelen** streef je na bij werkpleklers?
- Werkt de school momenteel op structurele wijze samen met **externe partners**? Zijn de belangen van de partners verenigbaar met de visie van de school?
- Welke **samenwerkingsvorm** met bedrijven (gastsprekers, bedrijfsbezoeken, simulaties, observatiestages, stages, praktijklessen op verplaatsing, duaal leren ...) sluit het best aan bij de **opvattingen** en de **mogelijkheden** (o.a. infrastructuur) van de school?
- Welke **studierichtingen** komen in aanmerking voor samenwerking met het bedrijfsleven? Voor welke vormen van samenwerking?
- Welke impact heeft de organisatie van werkpleklers op de **organisatie** van de school?
- Is werkpleklers een **efficiënte** manier om de vooropgestelde doelen te bereiken?

Werkpleklers

Hulpvragen

- Welke **meerwaarde** zie je voor de leerlingenpopulatie van je school?
- Welke **vormen van werkpleklers** zijn geschikt voor de leerlingen uit een studierichting?
- Hoe **informeer** je leerlingen en ouders?

Leerlingen
en ouders

Wettelijk kader

Hulpvragen

- Ben je op de hoogte van het **wettelijk kader**?
 - [Omzendbrief](#)
 - [Themapagina Katholiek Onderwijs Vlaanderen](#)
- Hoe vertaal je je beleid naar het schoolreglement?

Lokale arbeidsmarkt

Hulpvragen

- Hoe ziet de **lokale arbeidsmarkt** eruit? Welke type bedrijven zijn er in de ruime omgeving (KMO, grote bedrijven)? Welke meerwaarde kunnen ze bieden voor de opleiding van de leerlingen?
- Zijn er voldoende bedrijven bereid om een vorm van werkpleklers te ondersteunen?
- Heb je ondersteuning nodig van **sectoren**?
- Meer informatie over het aantal vacatures en werkzoekenden per regio vind je op de website van de VDAB [beroepen in cijfers](#).